



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &  
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

**Molina, Luis de**

**Lugduni, 1622**

Articvlvs XII. Vtrum Deus cognoscere possit infinita. art. 12.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

præcisè coexistit huic instanti temporis nostri, habere hoc ipso instanti temporis nostri rationem scientiæ simplicis intelligentiæ comparatione Antichristi: quia tamen propria duratio scientiæ diuinæ est æternitas, atque in ipsamet duratione æternitatis, quæ complectitur omne tempus, Antichristus existit, quatenus æternitas correspondet temporis, in quo existet, simpliciter scientiæ diuinæ comparatione Antichristi appellatur scientiæ visionis, atque ita in eo sensu loquendum est cum communi vsu & sententia Doctorum.

ARTICVLVS X.

Virum Deus cognoscat mala.

**A**FFIRMAT conclusio. Nec salua fide negari potest. Ea verò, quod ad mala naturæ attinet patet ex illo Sapientiæ 8. *Monstra scire antequam fiant.* Quod attinet ad mala pœnæ ex illo Amos 3. est manifesta, *Sierit malum in ciuitate, quod dominus non fecerit, &c.* sæpèque Scripturæ affirmant, Deum inducere malum pœnæ: cum ergo Deus causa sit per intellectum & voluntatem, imò & ipsa sola permissio mali cognitionem illius requirat, qui illud dicitur ex eo permittere, quod potest illud impedire, si velit, nec tamen vult, sit, vt Deus mala pœnæ cognoscat. Quod denique attinet ad mala culpæ, constat ex illo Prouerb. 15. *Infernus, & perditio coram Domino.* Amos 5. *Cognoui scelera vestra, &c.* Cum autem malum non aliud sit essentialiter, quàm priuatio boni, vt q. 5. ostensum est, non quidem increari (quia eius nulla potest esse priuatio) sed creati, sit, vt Deus per bona creata, quæ in se ipso cognoscit, cognoscat vltèrius mala opposita cernens eorum absentiam in subiecto, cui erant debita, aut saltem apta inesse: neque aliter vlla potentia magnum cognosci valet, quàm per bonum oppositum, quod ab esse cognoscatur. Porro mala, quæ in aliqua differentia temporis sunt, cognoscit Deus scientiæ visionis, esto formaliter sumpta entia sint rationis: ea verò, quæ esse possunt, & nunquam erunt, cognoscit scientiæ simplicis intelligentiæ, vt ex dictis art. 1. præcedente est manifestum, quod etiam Caietanus animaduertit.

Quod si aduersus conclusionem propositam obiciatur illud Habacuc. 1. *Mundi sunt oculi mihi, ne videas malum, & respicere ad iniquitatem non poteris:* vbi inuitur Deum non cognoscere mala. Dicendum est, illud intelligendum esse de scientiæ approbationis, de qua sæpe sermo est in Scripturis sanctis: non autem de nuda cognitione. Porro iuxta Augustinum lib. 2. quaestionum super Exodum q. 15 2. lib. 83. quaestionum q. 60. & libro de essentia diuinitatis prope medium, *secundum hanc scientiam Deus scire dicitur, quæ illi placent, nescire quæ displicent,* non quia ignorat ea, sed quia non approbat. Quo pacto quibusdam Matthæi 25. dicitur, *Non noui vos.* Quo etiam pacto, addit Augustinus, *ars rectè dicitur nescire vitia, cum improbat vitia.*

Circa responsionem ad primum argumentum D. Thomæ notandum est, nõ ex priuationibus, quæ sunt in potentiis non cognoscentibus, agnoscere priuationes rerum. Respicientes namque ad aërem, verbi gratia, attendentesque nos carere visione luminis, quam proculdubio haberemus tunc, si lumen in aëre esset, percipimus absentiam luminis in aëre, atque adeò in eo tenebras cognoscimus. Atque hoc est quod Aristoteles affirmat tertio de anima textu 27. verbis illis, quæ hoc loco refert D. Thomas. Deus autem non per priuationem, quæ fit in potentia

Molina in D. Thom.

**A**tia ipsius cognoscere, agnoscit priuationes, quæ sunt in rebus, sed in se ipso intuetur immediatè, quando habitus aptus in esse suo subiecto inest, vel non inest, atque adeò in se ipso immediatè intuetur priuationes, quæ sunt, aut non sunt in rebus. Ratio autem huius discriminis est, quoniam nos cognitionem à rebus sumimus: Deus autem minime, sed potius per suam scientiam causa rerum existit. Perperam ergo Auertros in illum locum Aristotelis affirmat, Deum non cognoscere mala & alias priuationes, motus verbis illis Aristotelis, quæ tamen de nostra tantum cognitione ab Aristotele dicta fuerunt.

ARTICVLVS XI.

Virum Deus cognoscat singularia.

**C**ONCLUSIO affirmat, eamque de fide esse patet ex testimoniis citatis art. 5. & 6. & ex multis aliis Scripturæ sacre rationes autem quibus eisdem articulos probauimus, Deum cognoscere alia à se propria cognitione, probant etiam ab eo cognosci singularia, quæ non minùs virtute & eminenter in Deo continentur quoad differentias indiuiduantes tamquam in causa prima & fonte, à quo emanarunt, quàm continentur gradus generici & specifici. Modum quo intellectus noster cognoscit singularia in commentariis super Porphyrium, & in proœmio librorum Physicorum, ac 3. libro de anima explanauimus.

ARTICVLVS XII.

Virum Deus possit cognoscere infinita.

**P**RIMA conclusio D. Thomæ est. Deus cognoscit actu infinita. Probatur, cognoscit actu & simul omnia ad quæ, tum potentia creaturarum, tum omnipotentia ipsius sese extendit: hæc verò sunt infinita: ergo cognoscit actu infinita. Possumus idem confirmare, quoniam si simul essent actu omnia, quæ Deus potest facere, essent actu infinita, sed omnia illa simul actu cognoscit: ergo actu cognoscit infinita, quæ sunt quidem actu cognita, non tamen actu existunt. Item si vni & eidem magnitudini tota illa accessio partium extensarum, quam Deus potest facere, simul adderetur, magnitudo illa euaderet actu infinita: sed Deus bene nouit simul vniuersam eam accessionem, cum nihil illius Deum lateat, neque quicquam successiue cognoscat: ergo cognoscit actu magnitudinem infinitam, quæ est quidem actu cognita, non tamen actu existit. Confirmari potest conclusio proposita ex illo Psal. 146. *Magnum Dominus noster, & magna virtus eius, & sapientia eius non est numerus.* Atque ex Augustino 12. de ciuitate Dei cap. 68. qui eam aduersus quosdam ex instituto probat, & post testimonium Scripturæ citatum concludit, *quæuis infinitorum numerorum nullus sit numerus, non est tamen incomprehensibilis ei, cuius intelligentiæ non est numerus.* Augustinum legito. Reicienda est ergo sententia Durandi in 1. d. 39. q. 2. asserentis, Deum non cognoscere actu infinitum. Eius verò argumentum eiusmodi est. Nihil intelligitur, nisi sub ratione entis: infinitum, cum nulla ratione esse possit, non habet rationem entis: ergo non intelligitur à Deo. Sed iam illud supra ad calcem articuli 6. diluimus.

Secunda conclusio. Non tantum scientiæ diuinæ, secundum

Deus cognoscat mala & pœnæ.

Chastus.

Deus cognoscat mala & pœnæ.

Scientia approbationis quædamque Deus dicitur nescire peccata ac peccata.

Priuationes quædamque Deus cognoscat.

Deus cognoscat singularia.

Prima conclusio. Deus cognoscat actu infinita.

Durandi sententia improbat.

Secunda conclusio. Scientiæ diuinæ.

visionis cognoscit Deum infinita.

secundum totam suam latitudinem accepta, sese ad infinita extendit, sed etiam, ut rationem habet scientiae visionis. Eam probat D. Thomas, quoniam licet substantiae futurae non sint infinitae, eod quod generationes rerum post diem iudicij nullae erunt, cogitationes tamen beatorum & damnatorum multiplicabuntur in infinitum: sed illas omnes simul Deus actu cognoscit scientia visionis: ergo per scientiam visionis cognoscit infinita. Confirmari potest haec ratio, quoniam si omnes illae cogitationes essent simul, essent actu infinitae: sed omnes illas Deus simul actu cognoscit per scientiam visionis: ergo cognoscit actu infinita.

Anima Christi si quae infinita cognoscit.

Anima autem Christi licet easdem omnes simul actu cognoscat, ac proinde cognoscat actu infinita, quia tamen non cognoscit illas per scientiam visionis, eod quod aeternitas non sit duratio propria visionis beatificae ipsius, ut est scientiae divinae, sed aeternitas participata, ut q. 10. dictum est, ideo solum dicenda est cognoscere infinita per scientiam simpliciter intelligentiae.

Quando ergo D. Thom. 1. contra gentes cap. 69. ait, Deum scientia visionis non cognoscere infinita, id planè intelligit de infinitis substantiis, ut patet ex ratione, quam ibidem reddit, nempe quoniam generationes non erunt in aeternum, idemque affirmat hoc loco. Quando item 3. p. q. 10. art. 2. ad 2. ait, animam Christi cognoscere omnia, quae Deus scit scientia visionis, & rursum art. 3. ait, animam Christi non cognoscere entia in actu, quae sint infinita, etiam si sumantur omnia, quae in omni differentia temporis erunt, cognoscere tamen infinita in Verbo, quae sunt in potentia creaturarum & nunquam erunt, id sine dubio intelligit similiter, de entibus substantialibus, quae per generationem multiplicari poterant in infinitum, ut satis ex ipso contextu D. Thomae apertum est. Atque ita D. Thomae interpretantur ibidem Caietanus, Ferrariensis c. 69. citato & Capreolus in 3. dist. 14. q. 2. quare non fecit pugnat hoc articulo ac locis citatis. Nonnulla alia, quae hoc loco tractari poterant, differimus 3. Physicorum, dum sermo esset de infinito.

ARTICVLVS XIII.

De erroribus circa diuinam praescientiam, ac nostrum liberum arbitrium rerumque contingentiam.

DISPVATIO I.

Res est, quae non parum negotij hominibus semper facessit, quam ratione libertas arbitrij nostri rerumque futurarum in utramque partem contingentia, cum diuina praescientia, prouidentia, praedestinatione ac reprobatione coherere consentireque possint. Id autem pro nostra tenui parte diuina freti ope explanaturi cum simus: hoc quidem loco circa praescientiam, inferius vero, q. 22. & 23. circa prouidentiam, praedestinationem, ac reprobationem, constituendum est ante omnia, in nobis libertatem esse arbitrij, & qualis, ac quanta ea sit, esseque multarum rerum futurarum in utramque partem contingentiam, & quae nam eiusmodi contingentiae radix constituenda sit ut tandem mutuam coherentiam & consensum horum omnium, hoc quidem loco cum diuina praescientia: q. v. 22. & 23. cum diuina prouidentia, praedestinatione, ac reprobatione ostendamus, atque explanemus.

Autoris infinitum.

Quamuis autem D. Th. inferius q. 83. de libero

arbitrio ex instituto disputet, hoc tamen loco nonnihil ea de re differamus oportet: tum quod hos in primam partem commentarios ad eam usque quaestionem non extendemus: tum vel maxime quod opportunus hic locus sit, neque ea, quae ad hunc locum spectant, planè cognosci valeant, nisi difficultates aliquot circa nostrum liberum arbitrium (tamen si non tot, quot in Concordia nostra ad hunc articulum disputauimus) prius dissoluantur: reliquas autem de libero arbitrio quaestiones commodius in 1. 2. reseruabimus. In hac autem prima disputatione solum afferemus varios errores, qui circa diuinam praescientiam, libertatemque arbitrij nostri, ac rerum contingentiam hucusque extiterit.

Ut Augustinus 5. de ciuitate Dei cap. 9. refert: Marcus Tullius, cum ex vna parte percipere non valeret, quam ratione libertas arbitrij contingentiae rerum cum immutabili, certaque Dei de futuris contingentibus cognitione coherere posset: ex alia vero parte experimento, tum in se ipso, tum in aliis libertatem arbitrij comperiret, negauit in Deo esse praescientiam futurorum contingentium, vltimamque esse posse certam diuinationem. Atque ita, ut Augustinus ibidem ait, dum homines vult facere liberos, facit sacrilegos. Hic autem error disputat. 17. impugnabitur.

Error Tully circa praescientiam, & diuinationem.

Quod ad libertatem arbitrij, rerumque contingentiam attinet, ut Augustinus 5. de ciuitate Dei cap. 1. & 4. Confess. cap. 3. refert, error fuit in primis multorum ex iis Mathematicis, qui iudicialiae facultati dediti fuerunt, atque quorundam philosophorum, qui illos sunt sequuti, in astris esse vim quamdam necessitatem inferentem voluntati humanae, ut hoc, aut illud velit, omniaque in his rebus inferioribus, in quibus etiam actiones humanas tam studiosas, quam vitiosas comprehendunt, necessario euenire, stellarumque sitibus, aspectibus, atque influentiis esse tribuenda. Licet autem caelo & astris tamquam prima causa tribuerent hanc necessitatem effectuum omnium, à caelo tamen dicebant derivari ordinem quemdam ac feriem causarum ad minimos usque effectus pertingentium, omnino inuitabilem, & ob eam causam omnia euenire naturali quadam necessitate affirmabant.

Error Mathematicorum, & aliorum quorundam, facta libertatem arbitrij auferentium.

Porro connexionem hanc, atque ordinem causarum, cuius principium & origo ascribebatur situs caeli & stellarum, appellabant fatum, naturalemque necessitatem, quae omnia necessario venire credebant necessitatem fatalem nuncupabant. Addebant deinde nonnulli, ut testis est Augustinus 5. de ciuit. Dei cap. 1. vim illam astrorum, & connexarum causarum ordinem inde resultantem, non esse ex dispositione atque voluntate Dei, atque ea ratione omnem Dei prouidentiam circa res humanas de medio tollebant. Alij vero dicebant, eam constitutionem atque dispositionem à Deo esse, penderéque à diuina voluntate. Ceterum omnia, eo ipso, quod mundus ita constitutus esset fatali necessitate euenire, atque adeo effectus omnes, etiam si vitia & peccata essent, tribuenda esse Deo, qui talem rerum dispositionem constituit. Error hic libertatem tollit arbitrij, omnemque à rebus contingentiam: quare manifestè contrarius est fidei Catholicae, magnamque in Deum blasphemiam euenit: cum eum nostrorum scelerum autorem impudenter constituat.

Fatum quid.

Vsurpato fati in hac significatione à Patribus merito reprehendi ac impugnari solet (vide inter alios beatum Gregorium in homilia epiphaniae) & ab Ecclesia condemnatur. Si vero fatum sumeretur pro ordine causarum contingentium, atque cuiuslibet

Fati in qua acceptio errorum non continetur, sed neque in ea fati nomen usurpatum.